

Під час форуму відбулася також презентація Астани як бібліотечної столиці. Бібліотекарі Казахстану представили цікаву, насичену програму, що передбачала проведення віртуального туру по бібліотеках міста та привітання бібліотек із регіонів – «Бібліотечний салют Астані». Нагадаємо, що проект «Бібліотечна столиця» реалізується в Казахстані з 2001 р. За цей час бібліотечними столицями були Караганда, Уральськ, Павлодар, Усть-Каменогорськ, Шимкент, Кизилорда та ін.

У рамках акції «Одна країна – одна книга» проведено круглий стіл «Сучасність і художня спадщина Оралхана Бокея». Учасникам форуму було презентовано електронні й друковані ресурси казахстанських видавництв. Проведення таких акцій є світовою практикою. Наприклад, під час навчальної поїздки до Мортенсон-центру ми ознайомилися зі схожою акцією «Чикаго читає», ідея якої полягає в тому, що члени громади у певний проміжок часу читають одну й ту саму книгу, обговорюють її, роблять висновки з прочитаного і формують спільну думку. Про організа-

цію такої акції в Україні неодноразово йшлося під час зібрань у бібліотеках, але впровадження цієї ідеї, та ще й на загальнодержавному рівні, поки що залишається мрією.

Після завершення плідної роботи форуму всіх його учасників було запрошено на нічне рандеву до Національної академічної бібліотеки. Програма передбачала цікаві зустрічі, майстер-клас від головного редактора журналу «Современная библиотека» Л. Казаченкової (м. Москва), концерт «Фарби Сарі-Аркі», бібліомікс «Секретний код Астани», книжкову кокологію «Скажи, як ти читаєш, і я скажу, хто ти», літературне кафе та багато іншого.

Два дні Форуму бібліотекарів були насичені різноманітними заходами і подіями, корисним спілкуванням, обміном думок. У мене особисто склалося враження, що бібліотеки Казахстану працюють творчо і їм багато чого вдалося досягти. Пропоную всім поцікавитися доробком колег, тим більше що Інтернет дає таку можливість...

СТОРІНКА ФАХІВЦЯ

*Н. Казакова, головний бібліограф
Національної парламентської бібліотеки України*

ДО ПИТАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КІНО ХХ – ПОЧ. ХХІ ст.

В Україні й досі не склалася традиція бібліографування літератури з історії української культури та мистецтва, зокрема про українське кіно, за винятком відображення її в поточних державних бібліографічних покажчиках. Тому для фахівців та всіх, хто цікавиться вітчизняним кінематографом, основними джерелами фрагментарного відображення відповідного документного потоку є прикнижкова та пристатейна бібліографія до наукових публікацій кінознавців і кінокритиків, поодинокі видання публічних бібліотек. Це підтверджує й перегляд нового видання Національної парламентської бібліотеки України (НПБУ) «Українські метабібліографічні посібники (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.)» [1], що містить відомості про бібліографічні покажчики, списки, огляди, опубліковані в Україні у зазначений період, і дає змогу ознайомитися зі станом бібліографічного забезпечення тієї чи іншої галузі. На жаль, у підрозділі «Метабібліографічні посібники з питань культури та мистецтва» відомості про видання, присвячені історії українського кіно, відсутні.

Така ситуація зумовлена незначною кількістю видань про український кінематограф, що, у свою чергу, спричинено державною політикою в галузі кіно як у період тоталітарної держави, так і в роки незалежності: заідеологізованість за радянських

часів змінилася недостатнім фінансуванням, унаслідок чого видання про кіно, якщо й випускаються, то мінімальними накладками (від 300 до 500 прим.). Дається взнаки і відсутність спеціалізованої державної бібліотеки з мистецтва, через що посилилася розпорошеність видань, присвячених кіно (зауважу, що з інших галузей народного господарства такі державні установи було створено [2]). А після численних «державних літованих вилучень» періоду постукраїнізації, років війни та післявоєнних акцій боротьби з «космополітами», українськими буржуазними націоналістами утворилися великі прогалини. Через це, наприклад, більшість видань першої третини ХХ ст. стали бібліотечними раритетами й інформацію про них дедалі частіше можна знайти на антикварних сайтах в Інтернеті. Тому паралельно із завданнями бібліографічного відображення та вивчення документного потоку кінематографічної тематики на перший план виходить завдання розшуку та зберігання видань.

На важливості реєстрації літератури з історії українського кіно кінознавці наголошували ще у 20-х рр. ХХ ст. М. Бажан, один із засновників української кінематографії, кінолітератури та кінопреси, спирався на зарубіжний досвід: «...Списки книжок з поля кінематографії, виданих німецькою, скажімо,

мовою, самі можуть скласти досить грубенький важкий том. Найменший винахід, найдрібніша думка фіксується там, подається на обговорення спеціалістів, розвивається, деталізується. Починаючи від поважних розвідок про той або інший технічний момент, аж до бульварних, жовтих брошурок, що часто-густо правлять там за популярну літературу, – все це складає велику бібліотеку про кінематографію» [3].

Відомий діяч інгуського відродження Ш. Ахушков, кінознавець, письменник, один із найактивніших дописувачів журналу «Кіно», у статті «Де історія українського кіна?» [4] ставив цілком конкретне завдання – створення бібліографії на кшталт класичної праці О. Лейтеса і М. Яшека [5].

Кінознавець з діаспори Б. Берест уже на початку 1960-х рр. висловив думку про те, що «майбутні дослідники українського кіно повинні зробити зведення літературних першоджерел з історії українського кіномистецтва, зібрати висловлювання майстрів кіно і критичні голоси сучасників, максимально висвітлити творчі характеристики кращих майстрів українського кіно – кінорежисерів, акторів, кінооператорів, звукооператорів, композиторів тощо» [6, с. 9].

Це питання порушували й при обговоренні проблеми створення нової концепції історії українського кіно на Всеукраїнській науковій конференції «Історія українського кіно. Сучасні дослідження» (м. Київ, березень 2006 р.). Кінознавці наголошували, що це має бути узагальнювальне дослідження, яке б не лише об'єктивно висвітлювало шлях української кінематографії, а й розглядало його в контексті світового кінопроцесу [7].

Важливою передумовою багатоаспектного дослідження історії українського кіно є створення належної джерелознавчої бази, одним із компонентів якої мають стати бібліографічні ресурси – результат бібліографічної діяльності бібліотек, наукових та інформаційних установ.

Наприкінці 1970-х – на початку 1980-х рр. НПБУ видала в серії «Мистецтво – народу» рекомендаційні бібліографічні покажчики про кінематографію: «Кіномистецтво СРСР» та «Кіномистецтво Радянської України» [8]. Статті з вибраною бібліографією про митців українського кіно та про історію українських кіностудій з бібліографічними списками друкувалися на сторінках довідкового видання НПБУ «Календар знаменних і пам'ятних дат» [9]. Інформаційний центр з питань культури та мистецтва – підрозділ НПБУ – з 1977 р. здійснює оперативне інформаційне забезпечення підрозділів Міністерства культури України та відповідних структур шляхом підготовки довідкових і бібліографічних матеріалів, які, зокрема, присвячені питанням кіно або відображають публікації про цю галузь мистецтва (нині матеріали Інформцентру виходять в електронному вигляді, і їх розміщують в Інтернеті).

За роки незалежності діяльність публічних бібліотек щодо висвітлення історії, проблем кіногалузі дещо пожвавилась. Так, НПБУ було видано ряд покажчиків, що містять відомості про історію україн-

ського кіно [10]. У започаткованій (спільно з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка) серії «Шістдесятництво: профілі на тлі покоління» вийшли біо-бібліографічні нариси, присвячені творчості Л. Тянюка, Є. Гуцала, І. Дзюби, М. Вінграновського, І. Драча та ін., зокрема їхньої діяльності в галузі кінематографії [11].

Серед видань наукових та обласних універсальних наукових бібліотек (ОУНБ) варто відзначити бібліографічні праці, присвячені видатним діячам українського кіно: О. Довженку, Л. Бикову, І. Миколайчуку, І. Савченку, С. Свашенку, Вірі Холодній, Б. Ступці [12]. На високу оцінку заслуговує біо-бібліографічний покажчик до ювілею І. Миколайчука, підготовлений працівниками Чернівецької ОУНБ [13]. Головною цінністю видань обласних бібліотек є залучення широкого кола краєзнавчих матеріалів; головною хібою – обмеженість бібліографічного ресурсу, що спричинено незадовільним станом фондів більшості сучасних бібліотек, зокрема, через недоотримання сучасних видань кінематографічної тематики (малі накладки) та відсутність книжкових і періодичних видань минулих років.

У Науково-дослідному центрі кінематографічних студій НаУКМА укладено й видано покажчик змісту журналу «Кіно-Театр» [14].

З метою розкриття і зберігання культурно-мистецької спадщини України, зокрема матеріалів з історії вітчизняного кінематографа від його зародження до сьогодення, НПБУ розробила програму історико-бібліографічного дослідження «Матеріали до історії українського кіно», яка передбачає розшук, облік та бібліографування документного потоку з історії українського кіно ХХ – поч. ХХІ ст., а також створення галузевої кінематографічної бібліографії як складової національного бібліографічного репертуару. Результатом дослідження мають стати підготовка й видання галузевих науково-допоміжних бібліографічних покажчиків, покажчиків змісту фахових (кінематографічних) періодичних видань, анотованого науково-допоміжного покажчика «Українська кінематографічна періодика ХХ–ХХІ ст.», наукові публікації.

Хронологічні межі розвідки – остання чверть ХІХ ст. – 2011 р.; географічні – територія України, відповідно до сучасного адміністративно-територіального устрою держави, а також, фрагментарно, країни, в яких є українська діаспора, та Російська Федерація.

У програмі окреслено типологічний склад видань: книги, брошури, періодичні та продовжувані видання, окремі види образотворчої продукції тощо. Крім видань кінематографічної тематики, планується аналітико-синтетичне опрацювання широкого кола творів друку мистецтвознавчої, культурологічної, історико-культурної, літературознавчої проблематики для виявлення матеріалів з історії українського кіно. Також зазначено джерельну базу дослідження. Це видання державної бібліографії України; науково-допоміжні бібліографічні покажчики, метабібліографічні посібники; бібліографічна інформація з універ-

сальних та галузевих довідкових і енциклопедичних видань; електронні ресурси; каталоги й фонди провідних наукових бібліотек і бібліотек установ та організацій мистецтвознавчого профілю.

Дослідження вже розпочалось. У 2009–2013 рр. передбачається опрацювання видань кінематографічної тематики, що побачили світ в Україні в 1991–2011 рр., та збирання відомостей про книжкову продукцію: монографії, автореферати дисертацій, науково-популярні та (частково) довідкові видання, а також публікації у наукових збірниках, продовжуваних виданнях, збірниках наукових конференцій з подальшим максимально повним відображенням цієї інформації в першому випуску науково-допоміжного покажчика «Матеріали до історії українського кіно». При цьому, з огляду на складнощі, пов'язані з розпошеністю інформації з історії українського кіно в документних потоках, значна увага приділяється аналітичному опрацюванню фундаментальних видань історичної, культурологічної, мистецтвознавчої та літературознавчої тематики.

Паралельно здійснюється робота над укладанням науково-допоміжних бібліографічних покажчиків статей з періодичних видань – як фахових, так і літературно-мистецької, культурно-мистецької, історичної тематики за 1991–2011 рр. Усього заплановано суцільно переглянути понад 30 назв таких часописів [15].

Зміст публікацій кінематографічної періодики є важливим підґрунтям для подальших наукових розвідок про зародження та розвиток кінопроцесу в Україні, і передусім це стосується видань першої третини ХХ ст. Зважаючи на це, НПБУ розпочала випуск покажчиків змісту окремих періодичних видань. У 2011 р. вийшов друком систематичний покажчик змісту журналу «Кіно» (1925–1933) [16], у 2012-му – «Радянське кіно» (1935–1938) [17].

У ході бібліографічного опрацювання кінознавчої літератури та публікацій журналу «Кіно» стало зрозумілим, що матеріали цього часопису становлять ґрунтовну джерельну базу для кінознавців та дослідників історії українського кіно, кінознавства, української журналістики та ін. уже понад 50 років. Це засвідчує також вибіркова бібліографія про журнал «Кіно» [18]. Однак, на нашу думку, інформаційний ресурс часопису ще не вичерпаний, відомості, подані в ньому, становлять інтерес для дослідників творчості не тільки письменників, а й художників 20–30-х рр. минулого століття.

У подальшому передбачається опрацювання різних типів видань кінематографічної тематики, що вийшли друком в Україні до 1991 р. Вже зараз стає зрозумілим, що особливу складність становитиме розшук образотворчих документів з історії українського кіно: кіноплакатів, репродукцій, фотоальбомів, листівок з фотопортретами акторів і режисерів тощо. У фондах бібліотек їх майже не залишилось. У виданні «Образотворче мистецтво Радянської України. 1917–1966», підготовленому Державною Книжковою палатою Української РСР, також практично відсутні відомості про цю поліграфічну продук-

цію. Немає жодної згадки і про відомий фотоальбом «Українське кіно» (1928), художником-оформлювачем якого був В. Кричевський.

Програмою дослідження «Матеріали до історії українського кіно» передбачається проведення локальної розвідки «Кінематографічна періодика України ХХ–ХХІ ст.» за період понад 100 років. На жаль, у наявних покажчиках періодичних видань, підготовлених Книжковою палатою України та провідними бібліотеками Києва, Харкова і Львова, відсутні відомості про більшість журналів і газет, що містили інформацію про перші кроки кіно в Україні та кінематографічні видання кінця ХІХ – початку ХХ ст. Пошук за різними джерелами передбачає визначення реального переліку видань кінематографічної, театральної та культурно-мистецької тематики, що містять матеріали з історії українського кіно (поки знайдено 60 назв) та їх бібліографічне опрацювання. Особливий інтерес становлять матеріали малотиражних видань Одеської та Київської кіностудії [19].

У разі фізичної відсутності частини часописів здійснюватиметься розшук відомостей про них за друківаними або архівними джерелами. Результатом дослідження стане анований науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Кінематографічна періодика України ХХ–ХХІ ст.». У цій роботі плануємо скористатися досвідом та методиками колег із Науково-дослідного центру періодики Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка НАН України.

При підготовці видань, присвячених журналам «Кіно» і «Радянське кіно», укладачі зіткнулися з такими проблемами, як:

- недосконалі методика бібліографічного опрацювання мистецтвознавчих публікацій, що містять різні види образотворчих матеріалів;
- відсутність новітньої довідкової літератури з історії українського кіно, наявність великих прогалин і недостовірної інформації в літературі, що існує;
- відсутність періодичних видань початку минулого століття, некомплектність більшості їх назв у фондах провідних бібліотек України, загрозливий фізичний стан видань 1920–1930-х рр.;
- неповний репертуар сучасних видань кінематографічної тематики у бібліотеках – як наслідок недосконалої системи книгорозповсюдження та політики комерціалізації;
- складність пошуку, що зумовлено значною розпошеністю інформації про історію українського кіно в науковій, науково-популярній літературі та періодичних виданнях.

Також постало завдання виробити критерії якісного відбору документів та їх аналітичного опрацювання, з урахуванням значного дублювання фактографічної інформації.

Останнім часом в Україні спостерігається справжній біобібліографічний бум, проте лише декілька біобібліографічних праць присвячено діячам кіно, зокрема О. Довженку [12], І. Савченку [12], І. Миколайчуку [13], Л. Брюховецькій, В. Скуратівському [20]. Тому, на нашу думку, важливою складо-

вою бібліографічної картини історії українського кіно мають стати матеріали до кінематографічної біографістики.

Робота зі створення покажчика змісту журналу «Кіно» сприяла відновленню важливих відомостей про діячів кіно, письменників і художників. Зокрема, цікаві свідчення знайдено про М. Бажана та його активну участь у створенні й діяльності спеціалізованого видавництва «Укртеакіновидав». Ці відомості не знайшли відображення у публікаціях сучасних дослідників [21]. Тож ми плануємо ретельно вивчити діяльність цього видавництва та роль у ньому М. Бажана [22]. За короткий час існування (1929–1931) «Укртеакіновидав» випустив низку справжніх шедеврів – книжок з історії, теорії та практики українського кіно. Тільки 1930 р. побачили світ праці М. Бажана «О. Довженко» та «Найважливіше з мистецтв», М. Вороного «Трюки в кіно», К. Миклашевського «Звукове кіно», П. Нечеса «Кіноактори й кіномани», С. Ореловича «Нотатки фільмаря», Я. Савченка «Народження українського кіна», М. Лядова «Основи кінодраматургії та техніки сценарію», Й. Сивого «День на кінофабриці», О. Фомічевої «Кіно за кордоном», Ю. Яновського «Голівуд на березі Чорного моря», кіносценарій «Контакт» В. Охрименка та ін. Наше завдання – створити макет книготоргового каталогу видавництва з помітками про видані, заборонені й невидані книжки.

В Іменному покажчику посібника, присвяченого журналу «Кіно», наведено понад 2,5 тис. прізвищ. Серед них є багато персоналій, які заслуговують на подальше вивчення та окремі публікації про них. Так, одним зі штатних художників часопису був Б. Крюков [23], про якого після його еміграції забули. Навіть для автора статті про нього [24] інформація про творчий спадок митця у журналі «Кіно» стала несподіванкою.

Кінематограф України перебував у полі зору й представників української діаспори. Так, вийшли друком два історичні дослідження – «Історія українського кіна» Б. Береста та «Історія українського кінематографа» Л. Госейка, роботи Ю. Лавриненка й І. Кошелівця, присвячені О. Довженку, та ін. Ці праці, а також публікації з періодичних і довідкових видань дозволять фрагментарно відтворити бібліографічний ресурс про внесок діячів культури та науки діаспори у вивчення українського кіно.

Прикладним завданням дослідження «Матеріали до історії українського кіно» є добір найбільш цінних та рідкісних книжкових і періодичних видань кінематографічної тематики для оцифрування. Таку роботу в НПБУ вже розпочато: наявні у фонді бібліотеки журнали «Кіно» за 1926–1931 рр., «Радянське кіно», а також видання 20-х рр. минулого століття представлено в електронній бібліотеці «Культура України» (<http://elib.nplu.org>). Здійснення цієї діяльності слугуватиме збереженню документної і культурної спадщини українського кінематографії.

Список літератури

1. Українські метабібліографічні посібники (кінець XIX – початок XXI ст.) : наук.-допом. бібліогр. покажч. третього ступеня / М-во культури України, Держ. закл. «Нац.

парлам. б-ка України», М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; авт.-уклад. О. Л. Промська ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Г. М. Швецова-Водка. – К., 2011. – 120 с.

2. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України (книгозбірню засновано 1921 р.), Національна наукова медична бібліотека України (1930), Державна науково-технічна бібліотека України (1935), Національна історична бібліотека України (1939), Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного (1944), Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (1999).

3. [Бажан М.] Книжку про мистецтво – масам! / М. Буш // Кіно. – 1929. – № 16 (62), серп. – С. 1.

4. Ахушков Ш. Де історія українського кіна? / Ш. Ахушков // Кіно. – 1929. – № 13 (60), лип. – С. 2. – (Наші нотатки).

5. Десять років української літератури (1917–1927). Т. 1 : Біобібліографічний / О. Лейтес, М. Яшек ; ред. С. Пилипенко ; Ін-т Тараса Шевченка. – К., 1928. – 672 с.

6. Берест Б. Історія Українського кіна / Б. Берест. – Нью-Йорк : НТШ, 1962. – 272 с. – (Бібліотека Українознавства ; ч. 7).

7. Брюховецька Л. Історія українського кіно. П'ять років із ста / Л. Брюховецька // Мистецтвознавство України / Акад. мистецтв України. – К., 2001. – Вип. 2. – С. 255–268.

8. Кіномистецтво СРСР : реком. покажч. л-ри / М-во культури УРСР, ДРБ УРСР ім. КПРС. – К., 1978. – 77 с. ; Кіномистецтво Радянської України [1975–1985] : реком. покажч. л-ри / М-во культури УРСР, ДРБ УРСР ім. КПРС. – К., 1985. – 32 с.

9. Календар знаменних і пам'ятних дат (1957–2008) : покажч. змісту / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2006. – 106 с. – Про Л. Бикова, С. Бондарчука, М. Гринька, Є. Гуцала, О. Довженка, Ю. Ілленка, І. Кавалерідзе, Т. Левчука, М. Машенка, І. Миколайчука, П. Някто-Табачникова, С. Параджанова, П. Чардиніна.

10. Культура і мистецтво України (1987–1991) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НПБ України. – К., 1995. – Ч. I. – 53 с.; Ч. II. – 155 с.; Духовна культура українського народу : реком. покажч. л-ри / НПБ України. – К., 1994. – 38 с.; Мистецтво ... [1990–1994] : (на сторінках укр. вид.) : реком. бібліогр. покажч. [Вип. 1–4]. – К., 1990–1994; Кіномистецтво // Україна: минуле і сучасність : популяр. бібліогр. енцикл. / НПБУ. – К., 1999. – С. 134–139.

11. Лесь Танюк: «Вітру не буде – треба гребти руками» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України, Ін-т л-ри ім. Т. Шевченка НАН України ; [упоряд.: В. О. Кононенко, І. О. Негрейчук, Т. М. Сінькова ; вступ. сл. М. Жулинського]. – К. : Альтерпрес, 2003. – 148 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 6); Євген Гуцало: «Мені завжди хотілося написати українську душу, український характер...» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2004. – 70 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 8); Іван Дзюба: талант і доля : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К. : Київ. правда, 2005. – 118 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 7); Микола Вінграновський: «Все на світі з людської душі» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2006. – 106 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 10); Іван Драч. Література. Кінематограф. Політика : біобібліогр. покажч. / Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К. : Основа, 2011. – 514 с. : іл., [8] арк. фотогр. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 14).

12. В сузір'ї муз (театр і кіно Івано-Франківщини) : метод. поради / Івано-Франк. обл. універс. наук. б-ка ім. І. Франка. – Івано-Франківськ, 1993. – 18 с.; Олександр

Петрович Довженко : бібліогр. покажч. / Чернігів. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Чернігів, 1994. – 56 с.; Людина, яку любили всі : (до 70-річчя від дня народж. Л. Ф. Бикова) : інформ. лист / Полтав. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. І. П. Котляревського. – Полтава, 1998. – 7 с.; Королева екрану : до 80-річчя з дня смерті Віри Василівни Холодної (5.08.1893–16.02.1919) : інформ. лист / Полтав. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. І. П. Котляревського. – Полтава, 1999. – 7 с.; «Ні в кого немає таких очей» : Іван Миколайчук : до 60-річчя від дня народж. : реком. список л-ри / Львів. держ. обл. універс. б-ка. – Львів, 2001. – 17 с.; Доля і ролі Семена Свашенка : біобібліогр. матеріали до 100-річчя від дня народж. / Сум. держ. обл. універс. б-ка. – Суми, 2004. – 24 с.; Кіно і Буковина : бібліогр. покажч. / Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. – Чернівці : Букрек, 2005. – 71 с.; Поет екрана Ігор Андрийович Савченко : бібліогр. покажч. / Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тимирязєва. – Вінниця, 2006. – 23 с. : іл. – (Наші видатні земляки); Україна в житті і творчості О. Довженка : до 115-річчя від дня народж. : кат. вист. / Держ. закл. «Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка». – Х., 2009. – 32 с.; «Себе шукаю я не в спокої – в роботі» : метод.-бібліогр. матеріали до 70-річчя від дня народж. Богдана Ступки / Львів. обл. універс. наук. б-ка. – Львів : Ліга-Прес, 2011. – 15 с. : іл. – Бібліогр.: с. 14–15.

13. Іван Миколайчук : біобібліогр. покажч. / Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. – Чернівці : [б. в.], 2011. – 104 с. : фотогр.

14. Журнал «Кіно-Театр» : бібліогр. покажч. змісту (1995–2009) / [уклад. А. Погрібна, М. Тетерук ; вступ. сл. Л. Брюховецької ; консультант В. Брюховецький] ; Ред. журн. «Кіно-Театр». – К. : Вид.-полігр. центр НАУКМА, 2010. – 278 с. : іл. – Включ. покажч.

15. «Вавілон», «Дивись кіно», «Кіно: Дайджест», «Кіно-Коло», «Кіно-Театр», «На екранах України», «Новини кіноекрану», «Сінепа=Сінема», «Українська культура», «Екран недели», а також «Архіви України», «Вітчизна», «Дзвін», «Дніпро», «З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ», «Київ», «Київська старовина», «Кур'єр Кривбасу», «Мистецтво та освіта», «Наука та наукознавство», «Пам'ять століть», «ПіК», «ПіЧ», «Радуга», «Ранок», «СіЧ», «Сучасність», «Українознавство», «Український історичний журнал», «Український театр», «Хроніка 2000».

16. «Кіно» (1925–1933) : сист. покажч. змісту журн. / авт.-упоряд.: Н. Казакова, Р. Росляк ; авт. вступ. ст.: Л. Брюховецька, С. Тримбач ; наук. ред.: В. Кононенко, С. Тримбач ; М-во культури України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К., 2011. – 256 с.

17. «Радянське кіно» (1935–1938) : сист. покажч. змісту журн. / авт.-упоряд. М. А. Лук'яненко ; наук. ред. В. О. Кононенко ; М-во культури України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К., 2012. – 144 с.

18. Шупик О. Б. Становлення українського радянського кінознавства / АН УРСР, Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського ; О. Б. Шупик. – К. : Наук. думка, 1977. – 128 с. – Про журн. «Кіно» – у першому розділі «До історії виникнення і формування української кіно-критики і кінотеорії»: с. 16–24, 33–36, 38–39, 42, 47; Щербак А. І. Кіно Миколи Бажана : сторінки історії укр. рад. кіно / А. І. Щербак. – К. : Мистецтво, 1986. – 185 с.; Безклубенко С. Д. Кіномистецтво та політика : крит. іст.-теорет. нарис / С. Д. Безклубенко. – К. : [Наук. думка], 1991–1995. – 430 с. – Про журнал: с. 275–283; Брюховецька Л. І. Світовий резонанс українського кіно (на матеріалі журналу «Кіно». Київ, 1925–1930) / Л. І. Брюховецька // Українське мистецтвознавство. – К., 1993. – Вип. 1. – С. 97–103; Мочарко А. В. Висвітлення проблем культурно-мистецького життя в УСРР у 20-х рр. ХХ ст. в

періодичній пресі (в часописах «Кіно» і «Кіногазета») / А. В. Мочарко // Культура і мистецтво у сучасному світі : зб. наук. пр. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 70–79; Брюховецька Л. Розквіт і знищення. Журнал «Кіно» (1925–1933) / Л. Брюховецька // Кіно-Театр. – 2006. – № 4 (6). – С. 37–38; Півторак М. М. Умови формування кінопреси в українському інформаційному просторі / М. М. Півторак // Учен. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. І. Вернадського. Серія «Филологія». – Симферополь, 2006. – Т. 19 (58), № 5. – С. 69–75. – Список лит.: с. 75 (24 назв.); Півторак М. М. Українська національна ідея та кінопреса (на прикладі журналу «Кіно»; Харків, Київ, 1925–1933) / М. М. Півторак // Вісн. Харк. ун-ту. Сер.: Філологія. – Х., 2007. – № 766, вип. 51. – С. 98–100. – Бібліогр.: 9 назв.

19. «Кінотиждень» (тижневик, орган ВУФКУ і ТРДК, Київ, 1927–1928), «Кіногазета» (орган ВУФКУ і ТРДК, Київ, 1928–1931, Харків, 1931), «За більшовицький фільм» (орган Одеської кіностудії, 1936–1941) «Кіно-промінь», (орган ВУФКУ, 1929–1930).

20. Лариса Брюховецька : бібліогр. покажч. / вступ. сл. О. Мусієнко ; бібліографи: Т. Патрушева, Н. Тертичка, О. Кордюкова. – К. : Задруга, 2008. – 108 с. – Включ. покажч.; Скуратівський Вадим Леонтійович : біобібліогр. покажч. / уклад. І. Панченко. – Київ : [б. в.] 2004. – 86 с. : фотогр.

21. Черниш Н. Видавничий доробок Бажана / Наталія Черниш. – Львів : Піраміда, 2012. – 280 с. – Список використ. л-ри та архів. джерел. – С. 239–246. – Імен. покажч.: с. 247–252. – ISBN 978-966-441-246-6.

22. Час організувати кіно-видавництво : [ред. ст.] // 1928. – № 11 (46), листоп. – С. 1. – Без підпису; Буш М. Книжку про мистецтво – масам! / М. Буш // 1929. – № 16 (62), серп. – С. 1; Видавничі пляни – на суд громадськості : [про нараду в «Укртеакіновидавці» разом із Київ. ОРПС; корот. виклади виступів Т. О. Медведєва про завдання «Укртеакіновидаву», створеного з ініціативи ВУФКУ та М. Бажана; [Про історію виникнення «Укртеакіновидаву» і прогр. його діяльності] // 1930. – № 6 (78), берез. – С. 16; Ф. Р. Занедбана важлива справа : [про вид. л-ри про кіно, «коротке життя» «Теа-кіно-видавництва» та негатив. роботу вид-ва «Література і мистецтво»] / Ф. Р. // 1932. – № 7/8 [115/116]. – С. 21.

23. Крюков Борис (1895–1967) – живописець, графік, мозаїст. Навчався у художній школі Ф. Кричевського, в Києві, у викладачів М. Бойчука та Ю. Нарбути. Працював у книжковій графіці, ілюстрації як оформлювач творів класичної, модерної, а також дитячої літератури. У 1930-х рр. співпрацював з державним видавництвом «Україна», а також з видавництвами «Культура», «Радянський письменник» та ін. В 1943-му виїхав з України. Брав участь у виставках українського образотворчого мистецтва, виставлявся в галереях Аргентини, США та Канади. В 1950–1960-х рр. співпрацював з видавництвами М. Денисюка та Ю. Середяка, проілюстрував близько 80 українських видань, зокрема книжки для дітей та журнали для молоді, що випускало видавництво «Атлантида» (Atlantida), малював карикатури для українського сатиричного журналу «Мітла». З 1950 р. і до смерті був єдиним ілюстратором серії «Незабутні класики» (Clasicos inolvidables) престижного і поважного в Іспанії видавництва «Ель Атенео» (El Ateneo). У журналі «Кіно» опубліковано 14 його робіт.

24. Тарнашинська Л. І дисонансом... / Л. Тарнашинська // Літ. Україна. – 1995. – 17 серп.